

REVISTA ISRAELITĂ

Apare la 1 și la 15 ale fie-cărei luni

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SUMARUL

Articole de fond Afacerea expulsatului Fior (I. Prigonirile și suferințele lui Fior; II. Procesul de la 31 Octobree din Galați); Antisemitul Butculescu demascat.—Cronica internă; Diverse știri și fapte.—Cronica externă: Austro-Ungaria; Franța; Germania.—Știința, literatura, bibliografie: Bine-facerea Israelită la Paris, de Maxime Du Camp.—Anunțuri.

BUCUREȘTI

Redacțiunea și Administrațiunea

STRADA MIRCEA-VODA 12

PRETUL ABONAMENTELOR

Pentru un an 14 lei }
Pentru 6 luni 7,50 } Pentru toată țara

PENTRU STRAINATATE :

Pe an: 20 franci
Pe 6 luni: 10 franci

Prețul unui număr : 1 leu

ANUNCIURI 50 bani linia

REVISTA ISRAELITA

Afacerea martirului Fior

I. PRIGONIRILE ȘI SUFERINȚELE LUI FIOR

O fericită ocaziune a făcut să ne cadă în mână următoarea scrisoare trimisă din Galați de o persoană demnă de toată încredere, și pe care ne grăbim a o reproduce aci :

BCU Cluj / Central University Library Cluj

«Va fi aflat fără îndoială lumea toată despre ne mai auzită sălbătăcie exercitată zilele acestea în contra lui Fior ; ne îndoim însă de s'a relatat fazele toate... Cum nu e în stare de a comunica, strâns în ghiare, împrejmuit cu un zid chinezesc, cu greu se poate relata *toate împrejurările* ; martirul Fior n'a desperat și deci nu va da înapoi chiar în ruptul capului !

«La 14 Oct. crt. cum și prevăzuse , a părăsit Iași. Ajuns aci (în Galați) a și simțit îndată ce 'l așteaptă, că n'are s'o ducă bine.

«Nevoit de a petrece noapte subt un pat într'o cameră îmulzită cu peste 40 inși, a apelat a doua zi la directorul ca, din punctul de privire că nu e deținut

pentru vre-o infamie, să fie mutat într'o altă odaie, și apoi să 'l învoiască de a comunica mamei sale că a sosit pentru ca să 'l procure de mâncare; «Unde stai, acolo ți-e locul, și cât privește mâncare am cazanu, auzit-ai?» Acesta fu răspunsul. Nu rămânea, se înțelege, decât să se supună.

«La 17 crt. venind pe aice în inspecție d. Cost. Lupu, directorul general și recunoscându-'l, l'a rugat să intercesioneze pe lângă directorul ca să fie tratat mai cu omenie. Pe loc, în fața lui chiar, a impus directorului să 'l menajeze; însă nici o schimbare.

«La 20 crt. pe la două după amiază este ridicat între baionete de la temnița care e situată în centrul orașului, și condus la cancelaria direcției care se află în casele d-lui Popazu, grădina veche, la *marginea orașului*; odată cu dânsul s'a luat de un gardian din depositul arestului lanțuri pentru mâini și picioare, numărul seului calibrul cel mai mare și greutate de zece klg. Ajuns acolo este pus față cu grefierul, pe care nu 'l mai văzuse, Ovidiu Gherghel, rudă de aproape cu evreo-fagul Ed. Gherghel, de către care fu primit cu o ploaie de invective și fără multă vorbă ordonă să fie pus în fiare. Nu avusese timp de a protesta măcar, cu iuțea fulgerului a fost trăntit de sbirii în curte și trântit la pământ. Lovit la picior cu ciocanul cu care i se nituise lanțurile, s'a deșteptat în dureri grozave după ce dânsii își făcură datoria. În această stare fu apoi mănănat earăși între sentinele prin toate străzile, tot orașul, până la arest.

«*Ceruse liberare provizorie, a avut astfel înfăcișarea la Curte, la 22 crt.*

«Cu fiare pe mâini și picioare, prin toate străzile mari a fost condus la Curtea! Aflat-a lumea la 20 chiar, ce soiū de hoț este; cu atât mai mare fu de astă-dată indignațiunea. Curtea și parchetul nu s'a uimit mai puțin

de această privediște. Mai tot baroul avocaților i s'a oferit; cel dintâi care a sărit și se interesează foarte mult de această afacere este d. *Leonida Sterea*, decanul avocaților.

«Pătrunzând în sala de ședințe a Curței a cerut grefierului dosarul cauzei pe care i l'a și dat spre a'l studia. Președintele îngrijat de revoltatele spirite ale auditorului l'a rugat să se retragă în sala de așteptare, căci nu se poate compare în așa stare în judecată, pentru care sfârșit s'a și trimis să vie directorul. «Ei bine, d-le Președinte, ar fi mi se pare nedrept ca din cauza directorului să fiu privat de dreptul de a 'mă studia afacerea». Se înțelege că n'a tins de cât la un protest, și deci s'a retras.

«N'a zăbovit mult și veni directorul la *parchet*; ce s'o fi petrecut pe acolo nu se știe, dar eșind, directorul a ordonat să fie întors la *arest*. D. Sterea l'a pus la dispoziție trăsura pentru aceasta, și scoțându-i-se lanțurile a fost retrimis la Curte. Cererea (de liberare provizorie) fu susținută de d. Sterea — avocatul d. Macri, angajat să vie, n'a venit — și a fost respinsă. D. Sterea a protestat în audiență publică în contra sălbătăciei, și d. Orleanu, procuror de secție, a făgăduit că directorul își va primi pedeapsa. Presimțind că reîntors la penitenciar va fi din nou torturat cu toată făgăduiala procurorului, căci a recunoscut că presiunile ar avea de scop a 'l forța la retragerea apelului, ceea-ce a comunicat d-lui Sterea, d-sa a trimis după dânsul un om să vază de 'l pune iarăși în lanțuri. Raportându-i-se afirmativ, 'și-a făcut din nou datoria și a doua zi, la 23 dimineață, având să plece la Brăila, a venit pe la d. Fior spre a 'l asigura că vine numai decât procurorul.

«Cum s'a întors însă de la *Curtea*, unde a aflat că directorul se încercă a 'și justifica aplicarea fiarelor ca

o pedeapsă disciplinară pentru că ar fi înjuriat un gardian, în ziua de 20 curent, ceea-ce nu ştie de fel, este din nou pus în fiare şi cine ştie ce se va mai născoci mâine, poate o tentativă de evadare spre a se justifica trimiterea lui pe lumea cea-l-altă. S'a apucat atuncea de a făcut prin direcţie, care nu căuta decât atâta, următoarea cerere către Curte, spre a sparge ulciorul :

«Hotărât, de nişte împrejurări pe cari le voi tăcea *pentru moment*, de a 'mă retrage apelul.... vă rog să fiu tradus înaintea Curţii spre a putea face declaraţia respectivă.»

«La 23 curent dimineata veni un procuror al tribunalului, în urma energicelor stăruinţi ale d-lui Sterea, — lipsind atuncea şi directorul şi greşierul — şi îl găsi înhămat cu garnitura temniţei. D-sa a constatat :

1) Procedarea sălbatică cu aplicarea fiarelor şi cum a fost în două rânduri târât prin tot oraşul ;

2) Că de la 18 până în momentul cercetărei, la 23, (lui i imputa că în ziua de 20 ar fi înjuriat gardianul) n'a fost de loc la penitenciar nici directorul şi nici greşierul, (de unde a luat'o dar că ar fi înjuriat?) ; şi

3) Că nu e adevărat ceea-ce i se insinuară.

«Aceste lucruri le-a cules procurorul de la primul gardian care stă în permanenţă la arest, singurul veghiator şi îngrijitor; directorul şi greşierul vin rar pe acolo, neavând nici unul în apropiere locuinţa, şi cancelaria e, cum am arătat mai sus, la capătul oraşului.

«Tot în aceea zi a fost chemat la Curte spre a face declaraţie de retragerea apelului.

«Devenit spectacolul lumii, cu toate că i se luase lanţurile când avea să se ducă la Curte, s'a luat mulţimea după dânsul ; el nu supărase de loc, căci avusese nevoie de lume, intenţionând să facă *alt-ceva* decât retragerea apelului.

La Curte l'au așteptat mai mulți avocați cari au aflat de cererea mea și l'au conjurat de a nu și retrage apelul. «Fiți pacienți și fără grijă, prea onor. mei bine-voitori, veți afla îndată scopul pasului meu», le-a răspuns.

»Curtea în complet, ministerul public represintat earăși prin d. Orleanu, l'a provocat să facă declarație de retragere. Le-a spus următoarele :

«Expropriat, după părerea mea, pe nedrept d'un drept firesc și sacru, spre a mi-l revendica pe cale legală, m'am supus și expus suferinței, unui arest legal. De patru luni de zile lăncezez preventiv așteptând cu resignație verdictul justitiei țerei. Multe, multe atrocități am indurat. La Dorohoiu am fost supus *muncii silnice, cărând cu putina apa pentru temniță*, fiind-că așa avuse ispravnicul plăcere; la Iași fui aruncat de directorul general într'o subterană pretextând că n'ași-fi luat poziția corectă de soldat; toate le-am suportat,—față însă cu un regim sălbatec al penitenciarului din Galați, mă ved nevoit d'a recula; în contra unui temnicer, odrasla temnicierilor inchiiziției din Spania, nu sunt în stare de a lupta, și deci sunt silit de a mă lepăda, *se înțelege în contra voinței mele*, de un drept de care nu mă poate priva nimenea pe nici o cale afară de sălbătăcia, și *de a'mi retrage apelul*». Istorisind toate peripețiile până în acel moment, făcând alusiune și la cercetarea procurorului a adăugat:» Declarând că imi retrag apelul cer că onor. Curte se bine-voiască a ordona ca ea (declarația) să fie trecută *în tot coprinsul ei* în proces-verbal de ședință.»

Președintele îi observa (par'că el nu știa!) că nu se poate decât să se ia pur și simplu act de declarația, chestionându-l de acceptază aceasta.

Se înțelege că *a hesitat*, când un membru i se rostește: «Vra să zică ai căutat să scoți pe Curtea din minte?»

«Vă rog—a răspuns atuncea — să'mi priviți despresatul pas ca foarte serios ; și *dacă voiți*, bine că am satisfăcut opinia publică, sunt împăcat cu mine însu'mi, declar *pur și simplu că îmi retrag apelul și, dacă crede onor. Curte nimerit, bine-voiască a lua act*. Inșă admițându-se pentru moment, că petiția care preocupă astăzi pe onor. Curte n'ar fi fost decât un mijloc de a pătrunde la justiție care a fost erii martora sêlbătăciei de care s'a și indignat, în scop de a mă plânge ei în contra torturătorilor mei ; de a putea spune cu această ocazie că sunt în drept de a mă îngriji de o expansiune și mai îngrozitoare—pasul acesta trebuie oare osândit ? Justiția, se poate ea oare supăra că, comptând în concursul ei legal, hesitez de a mă lepăda, cu una cu două, de bunul cel mai prețios, de filiațiunea patriei ? Fiind-că e vorba de justiția, ea tocmai nu'mi va lua în rēu procedarea de astăzi. Din contra, am nădejde că va întrebuinta toate mijloacele și puterile ei legale spre a mă mântui de barbarism și tiranie».

«Fi liniștit—i-a zis Președintele—d. procuror va lua măsuri.»

S'a ridicat apoi ședința, și procurorul (sosnd și d. Sărățeanu) i-a cerut să facă reclamația scrisă pe loc. În reclamație a arătat toate amănuntele, precum și cercetarea procurorului după care s'a și trimis imediat. Cu d. Fior chiar a venit d. procuror de a interzis să i se mai pue fiare și ordonă să i se slobodă mâncare. «Ce s'a făcut cu reclamație și ce va ieși, nu se știe ; atrocitățile însă au încelat deocamdată. De s'ar sfârși cu această !,...

«Terminul în loc de 31 Octobree era cât p'aci să se fixeze la 3 Noembre ; d. Leonida Sterea a stăruit pentru aceasta, căci ținea să poată lua cuvântul și la 31 i era greu.

În acest moment se svonește că directorul și grefierul penitenciarului din Galați ar-fi depărtați și dați în judecată pentru cruzimele exercitate în contra lui Fior.

II. PROCESUL DE LA 31 OCTOBRE DIN GALAȚI

Curtea de apel din Galați a început să judece la 31 Octombrie a. c.—ne mai amânându-se pe ziua de 3 Noiembrie cum era vorba— procesul expulzatului *Iosef H. Fior*. D-sa a fost asistat de d-nii *Tache Gianni*, fost ministru de justiție, *Bessu*, *Victor Macri*, și *Leonida Sterea*. Procesul a durat până la 2 Noiembrie.

Am primit două scrisori dela corespondenții noștri din localitate privitoare la acest proces, și cari se complinesc una pe alta. Dăm pe scurt resumatul acestor scrisori :

La 31 Octombrie a început procesul; a vorbit d. *Dimitrie Gianni* în acea zi, silindu-se de a convinge cu autoritatea care îl caracteriză, că legea din 1881 nu s'a gândit la Evreii, ci numai la refugiații politici la noi în țară; după care procesul s'a amânat pentru 2 Noiembrie.

D. *Leonida Sterea* a susținut cauza cu o adevărată pasiune, discutând'o atât din punctul de vedere juridic cât și din acel politic-internațional; D-sa a conchis că numai din punctul de vedere al patriotismului și în interesul țerei a oferit concursul seǖ expulzatului Fior.

D. *procur Orleanu*, n'a refutat de loc actele d-lui Fior, d-sa i-a recunoscut statul civil; dar a pretins că Evreii din România n'ar avea o naționalitate bine definită, deci ei sunt străini.

D. avocat *Victor Macri* a susținut apoi cu mult foc cauza dreaptă a lui Fior. Iată pe scurt un extras din pledoaria d-lui Macri :

Onorabilă Curte, Cunoașteți în deajuns din cele espuse de d. Procuror și de colegii mei, cauza pentru care d. Iosef Fior se presintă astă-zî înaintea d-v. Știți că expulsat din țară la 1885 printr'o decizie a Consiliului de Miniștrii, se întoarce în țară la 1887 și este pe dată întemnițat și tradus înaintea trib. corecțional din Dorohoi. De acest trib. și de Curtea de Apel din Iași fiind condamnat

la 15 zile de închisoare corecțională fără să primească a-i judeca starea lui civilă, d. Fîior se adresează Inaltei Curți de Casațiune și această Inaltă Curte constatînd că Curtea de Apel din Iași a interpretat rău art. 1 și 5 din legea asupra streinilor, a casat decisia sa și a trimis afacerea înaintea D-v,

Aflați astă-zî înaintea Dv. mai naintea de toate ne întrebăm: sunteți ori nu competent să cercetați dacă Iosef Fior este străin și străin în sensul stric tal cuvîntului așa cum trebuie el interpretat cînd este vorba de legea de expulzare? Sunt sigur că n'aveți trebuință de argumentațiunî pentru a vă afirma competența, căci motivele Inaltei Curți de casațiune sunt puternice și decisiunea ei corespunde principiilor fundamentale cari regulamentează organizațiunea noastră judecătorească.

În al doilea rînd trebuie să ne întrebăm care este poziția unui israelit născut și crescut în țară din părinți și bunî născuți și ei în țară, care a dobîndit prop. imobiliare, și a fondat un stabiliment comercial sau industrial și care s'a supus în tot-d'auna tuturilor sarcinilor impuse cetățenilor?

Negreșit că dacă ar fi să judecăm poziția unui asemenea israelit după legile franceze și belgiane, suntem de acord cu teoriile și conclusiunile d-lui Procuror căci acele legi nu recunosc în stat de cît două clase de persoane: cetățenî și străinî și nu admite o clasă intermediară între aceste două categorii.

Dacă este însă să judecăm poziția acestuî israelit după legile noastre, chiar cele mai vechi, vom vedea domnilor judecători, că trebuie să ajungem la o conclusiune contrarie de aceea a d-lui Procuror, pentru că aceste legi recunosc uuî asemenea israelit, pe care îl numesc pămîntean, drepturî cari nu le-au străiniî și prin urmare dînsuî formează o categorie de persoane intermediară între străinî și Romîni, avînd mai multe drepturî de cît străiniî și mai puține de cît cetățeanul romîn.

Și în adevăr domnilor. resfoind *codul Calimach*, găsim la § 1431 care permite israeliților să cumpere case și dughe-ne, pe cît timp *Regul. organic* prin art. 37 și 38 interzice

străinilor acest drept. Iată dar un drept acordat israeliților și nu streinilor.

În convențiunea din 7/19 August 1858, găsim în art. 46 următorul aliniat: Moldoveni și Valachi de ori ce rit creștin, se vor bucura d'o potrivă de drepturile politice. *Exercitarea acestor drepturi se va putea întinde și la cele l'alte cultură prin dispozițiuni legislative.* Iată israeliții pământeni intrați în cuvântul de Moldoveni și la Valachi, iar nu înglobați în cuvântul de străin.

Legea din 1864 August 20, relativ la dreptul străinilor de rit creștin domiciliați în țară de a cumpăra imobile, lasă neatins dreptul israeliților de a cumpăra dughene și case.

Legea comunală din 1864 Aprilie 1 prin art. 26 acordă drepturi comunale *israeliților pământeni*—termen propriu al legii—care vor fi satisfăcut condițiunile specificate la lit. a, b, c, și d din acest articol, și legea comunală din 1874 prin art. 24 dispune același lucru.

Prin urmare iată un drept însemnat acordat israeliților pământeni, care nu se vede acordat străinilor propriu ziși.

Dacă așa au fost considerați israeliții pământeni la noi în țară, ne întrebăm: au putut ei să fie asimilați cu străinii propriu ziși, de legiuitorul din Aprilie 1885 cu ocazia unei legi de interes național și politic cu totul circumstanțial? Și în adevăr, dacă vom căuta desbaterile Corpurilor legiuitoare și dând citire raportului d-lui deputat Mârzescu asupra acestei legi, vom vedea imediat motivele ei și aplicațiunea restrânsă ce au voit fie-care să 'i dea.

Trecând acum să cercetăm poziția lui Fior, dovedim cu actele ce vi le depunem, că dânsul este născut în țară din tată născut și el în țară, că este căsătorit în Botoșani, că nici o dată n'a fost supus nici unei protecțiuni străine și că a satisfăcut toate sarcinile impuse unei român, chiar și pe aceia al serviciului militar. Trebuie să mai adăogăm încă că din aceste acte mai rezultă că tatăl său a devenit prin cumpărătoare la 1850, proprietarul unei dughene în Botoșani.

În vederea tutului acestor acte rugăm pe Onor. Curte să bine-voiască a vedea că dacă Fior nu este român, nu este nici străin; el este un israelit pământean, care nu

cunoaște altă țară de cât pe aceasta și care nu aparține nici unui stat străin organizat așa cum trebuie înțeles cuvântul de străin, când este vorba de aplicațiunea unei legi cu totul excepțională ca legea asupra străinilor, și prin urmare să ne admită apelul și să pronunțe achitarea lui Fior.

Subsidiar, când onor. Curte nu va fi luminată asupra pozițiunii lui Fior, o rugăm să bine-voiască a se admite martorii, pentru a dovedi și mai bine ceea ce actele nu vor proba îndeajuns, căci starea civilă se poate dovedi și cu martorii atunci când dovedim că registrele au lipsit pe timpul nașterii persoanei a cărei stare vom a o constata.»

Curtea după o lungă chibzuire, a *respins* acest apel, confirmând pur și simplu sentința tribunalului care l'a condamnat la cinci-spre-zece zile închisoare și la reexpulzare, punându'l în categoria străinilor propriu zis, cu toate că numitul e născut în țară și a satisfăcut cerințele legii recrutării.

Afacerea va veni *din nou* înaintea înaltei Curți de ca-sație.

Înainte însă de această, d. Fior va cere probabil din nou *liberarea provizorie*, care cererea i a fost respinsă la Galați și care a fost făcută puțin înainte de procesul în cestiune înaintea Curții de Apel de acolo.

«*Resboiul*» dela 3 Noembre vorbind de acest proces adaugă că «expulsatul a fost adus în lanțuri de la penitenciarul din Iași la Galați».

»*Democratul*» de la 5 corent, ce apare în Ploești, vorbind despre acelaș proces, confirmă de asemenea că d. Fior «a fost transportat în fiare ca cei mai mari criminali din lume, de la închisoare de la Iași până la cea de la Galați».

ANTISEMITUL BUTCULESCU DEMASCAT

V

O desmintire. „Opiniunea“ de la 2 Noembre, pe lângă cele scrise până acuma, mai scrie următoarele :

„Stilul e omul“ a zis Buffon. E atât de adevărat aceasta, în cât s'ar putea susține cu tărie că scrierile sunt oglinda cea mai fidelă a caracterului omului.

Lăudărosul începe a se tămâia pe sine, căci crede, ca și minci-nosul, pe jumătate din ce spune.

Pretinsul președinte al fictivilor cooperatori, face și mai bine ; are o stampă fără redacție, fără girant, fără domiciliu, căci toate acestea le poartă în buzunarul său, și de se găsește în drumul de fer, scoate călimărul și scrie ; de ajunge în vre un oraș, se repede la primul tipograf și tipărește.

Această stampă nu apare la zile fixe, căci la ce ar trebui ; nu are cititori ; destul numai că proprietarul-redactor-colaborator-editor-administrator-scriitor-împărțitor, să simță trebuința a insulta, sau a se lăuda, ca îndată să tipărească negru pe alb și să trimită la toți cooperatorii improvisați și susținuți de către dânsul cu mari cheltueli. Scrupul spre a recruta, pe aceștia, nu întâmpină. Ia din certaiți justiției, din funcționari alungați, din haimanalele patentate, din ori ce în fine, numai să poată zice că există o societate care îl recunoaște de președinte.

Mult mai bine ar fi, dacă ar înțelege interesul, să caute a se în-vălui, pentru cât-va timp cel puțin, cu tăcerea, spre a face să se uite cooperativele sale scandaluri cari dau de lucru, azi, unei părți din magistratură.“

VI

Câte-va cuvinte încă. Sub acest titlu ziarul Craiovean de la 9 Noembre urmează ast-fel :

Cele petrecute la Expoziția cooperabilor care avu loc acest an la Craiova, a dat mult de gândit și vorbit, multora.

S'a scris prin acest ziar, articole, întemeiate pe fapte, ca res-puns la vorbele, la calomniile celor ce înconjur pe d. D. C. But-culescu, pretins președinte al soc. cooperabilor.

Datoria noastră deci, este a mai arunca încă o privire asupra expoziției, a mai zice câte-va cuvinte, acum când ea s'a terminat.

Când d. Dimitrie C. Butculescu, veni în Craiova, vru ca a treia expoziție a cooperabilor să aibă loc la noi, d-sa a fost primit cu căldură, dovadă imediata activitate depusă, ca un comitet să se formeze, în scop de a lucra pentru strângerea fondurilor necesare reușitei expozițiunii.

De atunci și până astă-zî nimeni, dar mai nimeni, nu crezu că are a face cu o persoană care deja de mult e implicată, e acuzată, ca iubitoare de bani străini, cu un președinte-fictiv, cu un palavrăgiu.

Aproape de deschiderea expoziției să observă că promisiunile d-lui Butculescu erau nule, că, d-sa departe de a face să aducă 1000 de exposanți produsele lor, departe de a se putea realiza sumele visate, deficitul bătea la ușe.

Neîncrederea cooperabilor, al căror președinte să intitula, într'ânsul, taxele urcate, precedentele, trecutul său, față mai cu seamă de cooperabil, iată atâtea fapte cari au contribuit la fiasco-ul acestei expoziții, pe care din suflet îl regretăm.

D'abia deschisă expoziția, d. Butculescu, prin niște joase creaturi, începu atacul contra membrilor din comitet, cu scop de a discredită pe acești onorabili oameni, cari s'au încrezut prea mult într'ânsul, cu scop de a se da victimă; ba încă mers'a până acolo, în cât, bietul, a scornit ideia că e victimă politică.

Auziți nerușinare!

Ei, dar ce vreți; așa ajuns'au vremurile în cât de se întâmplă ca un miserabil, care insultă cu nerușinare, care lovește persoane oneste, să fie răsplătit cum trebuie, și dacă din nenorocire e ziarist, se declară victimă politică; dacă pe un hoț, care a furat pe aceea cu al căror nume se înălțase, care a înșelat un comitet întreg, dacă unui pretins președinte îi împruți trecutul, un trecut destul de zdrobitor pentru el, îl demasci ca șarlatan, e o victimă politică.

Și cum zicem, falșul președinte, dă ordin scribilor săi, plătiți din veniturile expoziției, să înceapă o campanie contra orașului nostru, (Craiova) de a cărui ospitalitate s'a bucurat.

Infamii peste infamii curg: „prieteni“ săi debutează în modul cel mai murdar.

De o parte dar un antreprenor de expoziții, înconjurat de tot ce poate fi mai murdar în societate;

de alta, un comitet, compus din bărbații cei mai onești și activi ai județului nostru;

dintr'o parte debitându-se tot ce un creier mai stupid, mai meschin poate produce;

de alta, răspunsuri prin fapte de o autenticitate netăgăduită, iată pentru cine are să se pronunțe opinia publică.

Dar, nu e de ajuns, numai deficitul bănesc creat, deficit la care a contribuit pretinsul președinte al cooperatoilor; e cestiunea de compromiterea uneia din cele mai mari cestiuni economice.

În streinătate, asemenea instituțiuni au fost compromise mai mult din cauza incapacității; la noi ceva mai mult, a dat *fiasco* grație înșelătorilor unui Butculescu, și administrarea ei de un Poenaru și Bujoreanu!

De aceasta ne pare mult rău; de aceea condamnăm pe fictivul președinte.

Sigur fie d-l Butculescu, că ori cât s'ar mai căsni, să repare trecutul, ori s'ar mai încerca să țină vre-o expoziție într'alt oraș, toate le va face în zadar.

E prea compromis, e pe un pedestal destul de putred să se mai poată întreprinde ceva.

Nici articole în ziare, proteste de ici colea, nici banchete organizate de dânsul, nu-l vor mai putea împăca cu acei oameni pe cari i-a înșelat, cu acei cooperatori pe cari i-au spoliat.

Așa i-a plăcut d-lui Butculescu, rămână dar cu Bujoreanu, Poenaru, Scordeli, și căți-va de soiul său, înotând în mlăștinele ce le sunt dragi.

Cooperatorii, cari cată de azi înainte, să fie și ei mai prevăzători, muncească din reputeri să câștige tot ce li s'a luat, ridicând stindardul cooperativ neîntinat, sus, mereu sus.

Cooperatorii, care cu toții zic: păcat că această instituțiune încăpu în mâinele unui Butculescu, fie strânși uniți între ei, și respingă cu indignare, ceata exploatorilor.

VII

Din minunile d-lui Butculescu. Poate sunt unii cari nu cunosc bine sau nu cunosc nimica din trecutul [d-lui Butculescu; de aceea reproducem numai câte-va pasaje dintr'o inserție a cooperatoilor publicată în „Telegraful“ din 5 Iunie 1884. Nu strică și această amintire:

Se știe că mari speranțe sunt, precum și au fost, basate pe mișcarea cooperativă, la noi în țară. Această mișcare, atât de compromisă în străinătate, din pricină greșelilor comise din partea unor

oamenii cu orisonul strâmt, precum au fost Schultze-Delitsch și discipolii săi în Germania, fiind pusă pe un tărâm mai solid, părea că va da roade analoage cu cele culese în Anglia, unde cooperatorii din Manchester au isbutit să probeze toată omnipotența cooperățiunei.

La noi în țară, societatea cooperativă s'a format în scop de a încuraja și a desvolta meseriile în țară, grupând în jurul stîndardului său pe toți meseriașii români cari, depuind în casa societății o parte din rezultatul muncii lor ar fi realizat fonduri mari spre a putea ține piept în luptă străinilor pentru emanciparea muncii naționale de sub tutela lor.

Societatea propriu zisă s'a contituit, în ziua de 14 Martie 1882. De atunci și până a i au trecut deci două ani, în decursul cărora, în fruntea acestei societăți, am văzut pe d-nu D. C. Butculescu, care desvoltă cea mai mare activitate și energie pentru a afirma în sânul societății române ideia cooperățiunei.

Dar o greșeală fatală pentru propășirea societății cooperativă s'a desemnat chiar de la începutul ei în atitudinea autoritară a omului de frunte al acestei idei în România. În loc de a realiza mărțul principiu înscris în statutele societății, d-nul Butculescu încarnă în persoana sa principiul cooperățiunii. *Nihil sine Deo* pentru cooperatorii noștri a devenit *Nihil sine Butculescu* și învederat este că cestiunea odată pusă pe acest tărâm, a trebuit să descurageze elementele din cari se compune societatea cooperativă, care remase inertă față cu președintele său, care își acapără—dacă nu întrea-ga activitate a colectivității, apoi cel puțin toate gloriile ei.

Cu gloriile, mână 'n mână sunt strâns legate și beneficiile, iar beneficiile fiind cheea societății cooperatoare, vedit este că ori-ce membru al societății acesteia este dator a se interesa de starea în care se află ele. Până era vorba de laurii de glorie ce încunumau fruntea președintelui, toți renunțau la partea lor de merite în favoarea lui privind cu fală pe alesul lor; dar odată cestiunea materială, cestiunea banilor, cestiunea acestui nerv al cooperățiunii fiind pusă, era de datoria ori-cărui membru cooperator a cere compt de la acela care era deținătorul avuției societății.

D. Butculescu în decursul acestor două ani, n'a dat nici o socoteală, măcar sumară societărilor, și abia acum numai, după ce grave denunțări au adus desbinări în sînul societății, numai azi vine, în ziarul *Cooperatorul* de subț direcția sea, și dă o dare de seamă sumară și nebasată pe nici un document, pe nici un dosar,

prin care a crezut că va putea face o iluzie societărilor ca să nu vadă destrăbălarea afacerilor, și să legitime situația sa față cu „Cooperativa“.

Sunt o mulțime de membri fondatori ce 'și-au plătit taxa de înscriere de cinci lei și cari bănuind tendințele d-lui D. C. Butculescu, s'au retras încă de la început așa că astă-zî mai nu se găsesc de cât 150 membri, și acestia descuragiați și amăriți de reaua stare în care a fost adusă societatea de președintele ei. Citind darea de seamă a d-lui D. Butculescu, rămân neresolvate întrebările: „unde sunt banii ce s'au primit după taxa, de înscrieri a membrilor activi, după cotisațiile lunare în timp de doi ani; ce s'au făcut cu banii ce s'au primit de la membrii onorari cari conform art. 19 din statute au depus taxa de înscriere de 100 lei și cotisațiile mensuale; unde este produsul balurilor-banchetelor și tombolelor?”

Se zice chiar că tombola de obiecte de acum doi ani s'a făcut cu un rabat de 25 la sută profit, iar în beneficiul societății a scăzut cu 10 la sută din cauză că monedele fiind de metal, prin multa circulație, plecând din mâinile italienilor până să ajungă la ale societății au pierdut din valoarea lor. Unde este comptabilitatea și archiva societății, datu-s'a o singură dată vre-o socoteală? Ce s'a făcut și cum s'au întrebăntat banii și încrederea ce i s'a dat de către societate, d-lui D. Butculescu?

Venind la expoziția din anul expirat, întrebăm: ce s'au făcut banii după medalii, diplome, cataloage, cari s'au vândut în urmă după închiderea expoziției? Ce s'au făcut banii primiți după firme, pentru care cuvânt nu s'au dat nici până acum aceste firme, și pentru care cuvânt nu s'a dat nici până acum aceste firme? Ce s'au făcut banii după obiectele vândute în expoziție și pentru ce nu s'a plătit posesorilor acelor obiecte valoarea lor? Ce se face cu obiectele societății reținute de d-nu președinte și a căror valoare e mai bine de 5000 lei? Iată un nămol de întrebări cari rămân fără de nici un răspuns veridic din partea d-lui D. Butculescu și la care d-sa este dator a răspunde cu concisiune și basat pe fapte iar nu cu o dare de seamă ilusorie

CRONICA INTERNĂ

Comunitatea Israelită. Organizarea comunității israelite a început de cât-va timp să fie obiectul preocupăunii Israelitilor din București.

Starea mizeră în care se găsesc mai toate instituțiunile lor de bine-facere este principala cauză care a servit evreilor de stimulent de a se gândi la organizarea comunității în sensul celor din țările occidentale; cu modul acesta veniturile cotizațiunilor vor satisface exigențele pecuniare ale acestor instituțiuni.

Pentru acest scop s'a ținut o întrunire la *Barașeum* la care au asistat toți enoriașii bisericilor evreiești din Capitală care și-au luat sarcina de a întocmi liste de membrii din bisericilelor.

S'a mai ales și un comitet compus din 18 persoane, ca să întocmească un statut care să servească de bază la conducerea comunității.

(*Resboiul—I. D.*)

Corpurile legiuitoare se^{*} deschid azi la 15 Noembre.

Din Botoșani. Ziarul „*Vocea Botoșanilor*“ publică un apel către M. S. Regina prin care se plânge că guvernul, ca în toate, „a concentrat în mâinile sale obolul avuțiilor și îl ține fără a da seamă de el, *fară a ținde la distribuirea lui*“. Văduvele aceluși oraș solicită înalta și puternica intervențiune a M. Sale.

Orî-ce întârziere e un pericol; orî-ce amânare amenință existența numeroaselor familii.

Apelul închee ast-fel :

„Facă Regina ca clemența și bunătatea inimei Sale să înădușe lăcomia guvernanților; ca ordinul voacei Sale să fie mai puternic de cât plânsul și lamentațiunea săracilor unui mare oraș. Ca specula și traficul să fie un moment înlăturate și banul destinat săracului să fie scăpat de aviditatea mercenarilor și dat în folosul nevoșilor“.

Un adevărat scandal. Un fapt de o mare gravitate—zice „*Vocea Botoșanilor*“ dela 8 Noembre c.—se petrece în orașul *Botoșani* sub ochii autorităților. Un număr de vr'o 30 de lucrători din Bucovina, fiind angajați la cărămidăria d-lui *Abramovicî* au făcut pretențiune pentru plata muncii lor. Nefiind satisfăcută cererea lor, cu toții *en masse* au invadat casa d-lui *Abramovicî*, s'a stabilit în ea și s'a pus execuțiune, mâncând și bënd ceia ce găseau.

Proprietarul a reclamat poliției; administrația a răspuns că nu se amestecă. S'a adresat parchetului; procurorul a recomandat polițaiului petițiunea. Cu toate acestea, d-nul Abramoviči vându-se scos afară din lege, fără sprijinul autorităților, a desertat și el casa și s'a retras cu familia, părăsind domiciliul său.

Aceasta însemnează că suntem *in completă anarhie*.

Să ne înțelegem: admitem, că lucrătorii au dreptate, că proprietarul cărămidăriei i a înșelat, că voințe să'i jupoaie. Dar justiția ce face? Pentru ce ea nu intervine?

Se poate ca prin dreptul pumnului să ajungem la îndestularea noastră? În un Stat bine organizat e permis ca fie-care să'si facă dreptate?—Apoi cum se permite această violare de domiciliu, acest arbitrarul ce se petrece în mijlocul orașului? Cum să esplicăm faptul, că o familie întreagă e scoasă din casa sa și pusă în imposibilitate d'a se folosi din dreptul locuinței sale?

Ni se spune că muncitorii sunt escrocați? Admitem. Dar dacă e va dovedi că nu sunt? Ori-cine ne spune că odată această procedură admisă, mâine nu se va face unui altuia dintre noi? Cine ne garantează că în acest timp, când o parte de cetățeni sunt puși afară de lege, un număr de săraci nu vor fi asmuțați asupra noastră, nu vor invade casele noastre și sub cuvânt că li datorim ceva, să aibă dreptul a se acapara de lucrurile noastre, a ne sparge lăzile chiar și autoritățile să doarmă?

Dar unde suntem? În ce țară trăim? Totul e permis pe acest pământ românesc, și n'avem să vedem odată legea și justiția funcționând?

Suntem mai rău de cât în țara sêlbaticilor; trăim mai rău de cât locuitorii din insulele de foc. Totul e precariu aici; viețuim în plină anarhie.

In întrunirea lucrătorilor * * * ce s'a ținut deunăzi în vastul salon al casei Maior Mișu, d. Georgescu, lucrător tipograf, vorbind de tovărășia și legăturile intime ce ar trebui să fie între lucrători, a insistat anume că această unire nu poate fi de cât numai între lucrători, ori-care ar fi naționalitatea lor.

Aceste cuvinte au fost primite în aplause de toți lucrătorii.

D-șoara Paulina Grossmann * * * a depus cu succes examenul de asistență în farmacie înaintea juriului universitar din Capitală. D-șoara Grossmann e cea dintâia dintre femei care a obținut acest titlu. Felicitările noastre.

Antisemitul Eduard Gherghel a fost decorat cu medalia „*Steaua României*” cu gradul de cavalier!

Licență în farmacie. D. *Emilian Zuhr* a obținut cu succes diploma de licențiat în farmacie.

Din Paris. D. Dr. *Elias Schwarzfeld*, expulzat acum doi ani din țară de către „liberalul” guvern actual, a dobândit un fiu. Felicitările noastre sincere.

Din Ploești ni se comunică următorul fapt cu data de 9 Noiembrie a. c. care fapt, de și ni s'a relatat de o persoană sigură, totuși îl publicăm sub toată rezerva așteptând ca știri noi să limpezească în totul această cestiune :

Tănărul *Moise Hoffmann*, fiul cantorului templului din Ploești, în etate de vre-o 16—17 ani, ce se afla în calitate de calfă la un tinnichigiu din localitate anume Moise, fu trimis de stăpânul său la un cârciumar anume Ghiță Ionescu *) de pe lângă obor, spre a-i drege niște burlane și câte-va geamuri. Se zice că în timpul cât a stat băeatul pe acoperământul casei, a trecut un convoiu funebru evreesc, la care, cârciumarul începu să strige „*asta-zî unul mâine zecc*”. Peste vre-o jumătate oră, trecu un convoiu funebru creștin, la care băeatul evreu spre a face haz de prostia cârciumarului ar fi strigat către dânsul: „*D-le! Ghiță, astă-zî unul mâine o sută*”. „*Lasă jidane, ar fi răspuns cârciumarul, tu nu te vei mai da jos de acolo*”. Nu trecu nici o jumătate oră și băeatul fu găsit sugrumat în podul casei care n'are înălțime mai mare de un metru, încât e cu neputință să se spânzure cine va acolo. Cadavrul fu găsit îngenunchiat și cu fringhia de tei nu împrejurul gâtului, ci pe sub bărbie. Autopsia s'a făcut de către medicii, care au declarat că băeatul s'ar fi strangulat singur și că leziunile ce le are i-ar fi provenit fiind că s'a sbătut între stâlpurile podului. Unii au zis că s'a strangulat din cauza vre-unui amor! Procesul verbal nu s'a încheiat încă până în acest moment. Așteptăm!

Din Galați. Aflăm, că la Galați s'a înființat de curând un comitet, care se ocupă cu procurarea mijloacelor cerute, spre a redeschide școala de băeți și de fete, necesitatea cărora se simte de toți membrii comunității. Comitetul în cestiune a avut buna idee de a deschide o subscripțiune pentru a crea un oare care fond

*) După alții s'ar numi altfel.

pentru școli. În comisiunea de inițiativă se află d-nii R. Flachs, I. Chatiner, I. Buies, E. Dünnermann, H. Krasnopolski, H. Steinberg, Samuel Pineles, Jacques Rubinstein și I. B. Brociner.

Nu putem decât să aplaudăm încercările laudabile ale domnilor numiți, de a reînființa școalele confesionale la Galați și le urăm succes.

Mai avem însă o dorință: La Iași sunt multe dame Israelite, cari întrețin de mult timp o școală de fete. N'ar fi cu puțință să se constituie și la Galați un asemenea comitet de dame pentru școala de fete? Știm, că se găsesc prin comunitatea Gălățeană numeroase dame Israelite instruite și bine-voitoare instrucțiunii, cari ar putea contribui mult la deschiderea cât și la conducerea școlii de fete.

* * *

Curtea de Apel din Galați secția II, a avut a judeca zilele astea procesul de ultragi, intentat d lui Simeon Labin, ziarist din Botoșani, în urma casării de către Inalta Curte de Casație și justiție a deciziunii Curței apelative din Iași.

Tânărul ziarist —zice *Lupta*—a fost apărat cu multă căldură de d-nii C. Ressu și Leonida Sterea, și hotărârea nedreaptă a tribunalului de Botoșani și a Curței din Iași a fost reformată și d-l Labin, care fusese condamnat la 15 zile închisoare și despăgubiri civile, a fost apărat atât de pedeapsa închisorii cât și de aceea a despăgubirilor.

* * *

Permutare. D. B. Franchetti, profesor de muzică la externatul secundar de fete din Capitală a fost permutat în aceeași calitate la Gimnasiul din Târgoviște.

* * *

Se vorbește că vestitul prefect al Dorohoiului, d. Cortizzi, își va da în curând demisiunea sa și va fi înlocuit. Câți nu așteaptă cu nerăbdare adevărarea acestei știri!...

* * *

Consiliul comunei Movilița din plasa Zăbrăuț, sub toate formele legale, a espulsat din comună 17 familii Israelite, care numără 166 de suflete, pe motiv că majoritatea locuitorilor sunt revoltați contra lor de ingratitudinea (!) ce au arătat către acei în sânul cărora trăiesc.

(Românul)

* * *

Consiliul de igienă al Capitalei a cerut prefecturii poliției să

interzică otelierilor și hangiilor d'a primi călători afectați de boale contagioase sau d'a păstra pe acei cari, în timpul șederii lor, vor fi loviți de asemenea boale. Otelierii și hangii vor fi obligați să înștiințeze primăria capitalei prin comisariatele de poliție ale secțiunilor respective, despre ori ce caz de boală contagioasă ivit în casele lor.

* * *

Din Bărlad. Evreul *Iosef Stein* din orașul *Bărlad*, de profesia cărciumar, văzând că afacerile comerciale nu-i merg bine, s'a decis a 'și curma viața și a bcut otrava numită „piatra bună“. Cu tot ajutorul medical ce îi s'a dat după șapte zile de suferință, s'a săvârșit din viață la 22 Oct.

— Pe când evreul *Marcu Schwarz* cu familia sa se dusesese la 24 Oct. să petreacă la cimitir pe numitul Iosif Stein, care era *ginerle* seü, niște făcători de rele i-au prădat casa. Poliția locală s'a pus în urmărirea lor.

* * *

Inițiativa lăudabilă. D-na Luisa soția d-lui Avram Alter Herman din *Roman*, văzând că Comunitatea israelită din această urbă n'are mijloace suficiente pentru întreținerea spitalului cultului, a luat lăudabila inițiativă de a înființa o societate de dame a cărei scop să fie de a contribui la întreținerea acestei umanitare instituțiuni. Operă ce grație activității sale, și a bine-voitorului concurs a onor. d-ne Blima Bring, Fany Ghelberg și Malca Filerman a fost încoronată de succes, așa că la prima întrunire făcută în seara zilei de 23 Septembrie în casele d-lui A. Herman a respuns apelului 20 dame; constituind societatea, alegând un comitet dirigent, și făcând înscrierea membrilor participătoare a cărora număr se urcă deja la 112 cu o cotisația lunară lăsată la discrețiune.

Societatea care va purta denumirea de: „*Prima societate de dame pentru întreținerea spitalului Israelit*“ are de scop pe de o parte a oferi o sub-vențiune lunară de 200 lei comitetului spitalului, iar pe de alta ca în fie-care săptămână două dame eșite la sortii să inspecteze spitalul, și îngrijirea ce se dă bolnavilor.

Felicitând pe d-na Louise de reușita nobilei sale întreprinderi, dorim ca societatea să progreseze, și să numere în curând un mare număr de aderente.

(*Romanu*)

* * *

Esamele particulare. Epoca examenelor particulare pentru

primul semestru, al anului școlar curent, apropiindu-se, ministerul aduce la cunoștința părinților sau tutorilor elevilor preparați în particular că, conform art. 3 din regulamentul de la 19 Septembrie 1885, aceste examene se vor ține în zilele de 10—24 Decembrie viitor.

Tot-odată se atrage atențiunea celor interesați că, conform art. 17 din același regulament, cererile de înscriere la aceste examene urmează să fie adresate ministerului cel mai târziu până în seara de 30 Noembrie, însoțindu-le de toate actele cerute de art. 18 și de recipisa de plata taxei prevăzută la art. 6. Cererile cari nu vor veni în termenul prescris de regulament, sau nu vor fi însoțite de actele necesare, nu se vor ține în seamă.

Pentru elevi și elevele din institute private, cererile de înscriere se pot face în mod colectiv de direcțiunea institutului, indicându-se însă într'însele în mod clar și complet toate științele cerute de regulament și alăturându-se și chitanța pentru plata colectivă a taxelor privitoare de toți elevi sau elevele înscriși.

Armand Last din Fălticeni * * * * * depus cu mare succes examenul de licență în chimie la facultatea din Paris.

Din 128 candidați numai 24 au fost admiși și printre aceștia, tânărul Last a fost *al doilea*.

Vaporul „Elborus“, care mergea din Niculaeff la Odesa, s'a cufundat. Pe acest vapor între alți pasageri a pierit și un comerciant evreu din Galați, d. *Sapira*.

Omul după moarte. Pentru ridicarea unei statuii în memoria mult regretatului doctor Drasch, bine-făcătorul săracilor, s'a ales un comitet din inițiativă privată, în București, ce va procedea la adunarea banilor prin deschiderea unei subscripțiuni publice.

Emigrarea evreilor continuă. Din Iași au plecat la 27 Octobrie patru-zeci de evrei spre America cum au anunțat mai multe ziare. Din București au plecat de asemenea câte-va persoane în decursul celor două săptămâni din urmă.

Conform art. 9 din regulamentul de promoțiune a elevilor din școalele primare, Ministerul instrucțiunii publice a recunoscut pe d. Levi Isac Sigel ca autoritatea ecleziastică cu drept d'a libera certificate elevilor de rit israelit din școalele primare din Huși.

Fapt lăudabil. Onorabila Primărie din *Berlad* încă din anul trecut a luat dispozițiuni a se face alinierea străzei Orientului, din apropierea pieței St. Ilie.

D-nii Oprea Poenaru, Ioan Lupescu și *Moritz Buiu*, proprietari din acea stradă, au oferit comunei cu câte doi metri fără ca să pretindă vre-o despăgubire de expropriere.

* * *

Incendiu. Vineri 6 Noembre noaptea pe la orele 1 și 2, izbucni pe neașteptate un mare incendiu la casele d-lui *Oiser Akerman* din Str. Ștefan cel mare din orașul *Roman*. Puterea focului era atât de mare, că numai în câta-va minute întreaga casă era cuprinsă de flacări. O panică teribilă cuprinse pe toți orășenii din acea stradă, de oare ce elementul destrugător avea toate mijloacele de a se putea întinde, fiind casa d-lui Akerman în mijlocul a unui mare șir de clădiri ținându-se unele de altele, și având un magazin de coloniale foarte bine înzestrat și cuprinzând materiale arzătoare, precum butoaie de untdelemm și diferite liquiduri. Frica cea mai mare—adaugă *Romanu* de la 8 Noembre a. c.— vinea cu deosebire de la aceia că în fața casei care ardea se află marele deposit de spirituoase ale d-lui antreprenor *Alpern*. Din fericire însă ne fiind un vânt mare și acel care sufla trecând paralel într'o direcțiune mai izolată a clădirilor, nu avu a deplânge decât nimicirea cu desăvârșire a acaretelor d-lui Akerman, și unele deteriorări de acoperământe a câtor-va case, ca măsuri de localizare a focului.

Pe lângă pagubele unui însemnat număr de megieși, acărora mobile prin forța împrejurărei, a trebuit să fie scoase afară și aruncate pe stradă, d-l Akerman a fost victima principală.

După informațiunile cari avem, d-l Akerman era asigurat la societatea Dacia-Română, în chipul următor:

Mobilele 14,926 lei;—marfa din dugheană 37,500 lei; clădirile 20,000 lei; total 72,425 lei.

Sinistrul a fost atât de înversunat, în cât de la orele 1 de noapte și până Sâmbătă încă fumegau rămășițele lui.

Correspondentul nostru care ne-a descris într'un mod amănunțit acest foc, scrie între altele că în casele din etagiul al douălea ale d-lui Akerman, s'au consumat de flacări mai tot avutul d-lui *Schiffert*. Acesta a putut scăpa numai în cămașă prin ferestrele din față; d. *Pincu Meller*, a scăpat prin ajutorul unei fringhii. În totul a suferit vre-o cincisăușese familii de acest incendiu. D-na

Nadler soacra d-lui Iosef Moscovici fiind coprinsă de spaimă a căzut pe scară și se află într'o stare care însuflă mari îngrijiri pentru viața sa.

* * *

Tânărul Efr. Hailpern a depus cu mare succes înaintea comisiunii profesorilor facultății de medicină din Iași, ultimul seu examen de doctorat. Peste puțin timp d-sa va prezenta și teza de doctorat.

* * *

Un furt s'a comis la 27 Oct. noaptea la pălărierul *Aizic Hochmann* din strada mare, casele Neuchotz din Iași. Hoțul s'a introdus pe din dos, a deschis fereastra de la atelier și fiind-că magazinul de atelier era despărțit prin o ușă de fer a cărui zăvor se încuia prin magazin, găsi de cuviință a sparge perețele pentru a trage zăvorul, ceia-ce și isbuti să facă; după această operațiune, drumul îi fu deschis spre saltarul de la tejghea de unde luă 440 lei hârtie și argint, iar marfa 15 căciuli de astrahan și 5 pelcele; din saltarul mesei unui zaraf ce stă tot în magazinul acesta, a luat 20 lei și un inel, ce era depus la el ca amanet.

Poliția—zice Liberalul—desfășură o mare activitate pentru descoperirea autorului.

* * *

Necrologie. La 2 Noembre a. c. a încetat din viață tânărul Ludvig Weiss, în etate de 26 ani. Decedatul, fiul d-lui cantor G. Weiss din *Capitală*, e regretat mult de tinerii israeliți cari i-au fost prietini și i-au putut constata calitățile sale. Adresăm condoleanțele noastre mult incercatei familii.

În *Flocști* a încetat din viață d. M. Franco, giuvaergiu, în vârstă de vre-o 34 de ani, lăsând în urma-i o soție și trei copii. Fie-i țărâna ușoară.

* * *

Concert. D-șoara Carlota Glüksmann, cunoscuta artistă în piano și canto, eleva lui Liszt și a lui Gensbacher din Viena, a sosit în București, unde va da un concert în sala Atheneului. Zioa și programa concertului se va anunța la timp. (*Resboiul* 12 Noembre.)

* * *

Prutul este numele unui ziar ce am primit zilele acestea și care apare în *Huș*. Ziarul apare o dată pe săptămână. I urăm succes și viață îndelungată.

* * *

Ziarul „Prutul“ vorbind de un evreu ce s'a găsit mort pe stradă și a căreia moarte pe cât se știe pare a fi provenită din beție, a daugă următoarele cuvinte:

„Poate acesta e primul cas când și unul din neamul Israel și-a ars gâtul cu rachiü.“

CRONICA EXTERNA

AUSTRO-UNGARIA

Viena. Budgetul pe anul 1886 al Comunității se urcă la 278,930 florini la cheltueli și la venituri.

— Din raportul Societății pentru ajutorarea studenților Israeliti fără mijloace rezultă, că în anul 1886 au fost ajutorați 292 petiționari, dintre cari erau 190 studenți în medicină, 56 în drept, 21 studenți de la școală tehnică, 21 veterinari, 2 studenți în filosofie și 2 farmaciști. S'au cheltuit 3578 flor.

Budapesta. In urma cererei Comunității Israelite din Buda, consiliul comunal a votat suma de 2,000 fl. pentru clădirea templului de la Neustift.

— Un filantrop anume *Akbar*, care a murit de curënd la Sege-din, a lăsat 1,200,000 fl. pentru sëracii orașului fără deosebire de religione, hotărând ca dobânzile să se distribuie anual, iar însuși capitalul după termen de 25 ani. Pentru sërmanii Palestinei a mai lăsat 15,000 florini.

FRANȚA

Paris. Un decret al Președintelui Republicei autoriză pe casierul fundațiunei Rothschild a primi legatul de 5,000 franci, dăruiți spitalului din strada Picpus prin d. Ionas Graetzer.

— Baroneasa Gustave de Rothschild a dăruiit cu ocaziunea nunteii ficeii sale societății pentru ajutorarea lăuzelor suma de 10,000 franci.

— D. Faye, eminentul astronom, în ultima ședință a Academiei științelor, a relevat imensele servicii, ce a adus științei d. Bischoffsheim prin crearea unui observatoriu la Nizza.

— Printre membrii comisiunei, instituită de curënd pentru revizuirea programelor instrucțiunei primare, figurează d-nii Julien Hayem, manufacturist, și Felix Hément, inspector primar de la Seine.

GERMANIA.

Berlin. Comunitatea din Capitală cât și toate cele-lalte din tot imperiul german au făcut Sâmbăta, 12 Noembrie, rugăciuni deosebite pentru vindecarea prințului moștenitor. Mulți bătrâni țin și post în zilele de Luni și Joi. Prințul se bucură mai cu seamă printre Evrei de o popularitate extraordinară, nu uită că densusl a fost acela, care a calificat anti-semitismul de ocară pentru Germania.

— Școala pentru știința judaică a avut luna trecută o solemnitate în pomenirea reposatului *Dr. P. F. Frankl*, fost rabin al Comunității și profesor al acestui institut. Profesorul *Dr. Steinthal* și *Dr. Müller* au ținut discursuri.

ȘTIINȚA LITERATURA ȘI BIBLIOGRAFIA

BINE-FACEREA ISRAELITA LA PARIS ¹⁾

de

BCU Cluj Central University Library Cluj
Maxime Du Camp.

(Urmare),

Localul acesta e dispus în mod ingenios și propriu destinațiunei sale... Arta amenagementelor a realizat progrese mari de trei-zeci de ani încoace; acest ospiciu face onoare d-lui Aldrophe care l'a clădit, dar a fost întrecut construindu-se un «*locăș de retragere unde bătrânii primesc ospitalitatea definitivă.*» În toate operele analoge pe cari le-am studiat,—municipale, laice, religioase,—eu nu ved nici-una care să-i se poată compara. Ea e excepțională. E produsul unei minorități bogate care a voit să afirme iubirea sa pentru binele de care s'a îngrijit ca pentru sine însa'si. Locășul acesta a fost clădit pentru a înlocui „divisiunea“ consacrată, în principiu bătrânilor, ce ajunse în curând neîndestulătoare. Azi'lul de și fondat în mare parte de familia Rothschild, nu continuă, ca spitalul, a se întreține prin subscripții strânse de comitetul israelit de bine facere. Inceputul seu, în urma împrejurărilor desastroase prin cari a trecut Franța, era patriotic și de un interes general. Clădirea abia sfârșindu-se, se mobilă, și pe când nici-un bătrân nu era încă admis, isbucni res-

1) După *Revue des Deux Mondes*. — V. *Rev. Isr.* numărul trecut.

boiul de la 1870. Pe la jumătatea lui Septembre, Parisul era înconjurat, dușmanul ajuns la porțile noastre și ciocnirile de avantposturi erau dese și precedau încăerările; resboiul își urma drumul înainte, și mulți oameni răniți așteptau ca foamea ajutată de frig să-l decimeze. Clădirea fu convertită în ambulanță, se instala într'ansa paturi, se făcu provisiuni de scamă și pânză de pansament, gata a veni în ajutorul combatanților; Israel arbora crucea roșie și nu căuta să facă nici o economie. După perioada înconjurării veniră réșcoala, comuna, luptele fără de legi, incendiurile și măcelurile; deschisă pentru toți, casa primi în aceste momente de oroare, patru-sute-opt-zeci și trei de bolnavi și răniți a căror locuință și nutrimânt nu atinse nici casa municipalității, nici aceea a statului, căci toate cheltuelile spitalului militar improvisat fură suportate de administrațiunea consistorială israelita din Paris. Restituită destinațiunei sale primitive, această casă era plină când am vizitat-o în luna Maiu trecut, și cele opt-zeci și șese de paturi erau toate ocupate. Ajunge oare atâta pentru populația evree săracă? Nu; în acest moment mai mult de o sută, dintre cari o treime de octogenari, bat la porțile azilului și așteaptă.

O mare sală de plimbare cu coperământ, adaposteste pensionarii și îi permite exercitiul când vremea posomorâtă îi reține în casă. Nici o separatiune nu există între sexe; această sală, ca și grădina este comună bărbaților și femeelor; aici ei pot convorbi împreună de «vremurile cele bune de demult», își pot reaminti orele tinereței și a reîntinerii trecutul narându-l. Bătrânii «Manasse» strâng cărja bătrânelor «Salome» și își dau tabacurile simpatice. Mai cântă ei oare cântecul cântecelor? mă îndoesc; Sulamitele nu mai pot să zică: *Sum nigra sed formosa*; eu le găsesc cărunte, sbârcite și d'o frumusețe contestabilă; cât despre „mult iubirii“ mi se pare că ei nu se mai aseamănă nici cu gazele nici cu puii de cerb. Celebratu-s'au oare alta dată «turnul de fildes și turnul Libanului»? Ce'mi pasă! eu îi privesc astăzi apăsați de vârstă, gârboviți, numărând zilele ce le mai rămân de trăit, dar de bună ținută, curăței și grăbiți de a saluta; bărbații sunt rași de curând, femeele poarta bonete de sub care se vede că n'a dispărut cu totul ori-ce urmă de cochetărie. În acest mijloc unde mobilele reflectă lumină, unde scândurile lucesc și bătrânii par a eși din cabinetul lor de toaletă, gândirea mea străbătu fără de voia'mi la vremea voiagiurilor mele în Orient.

Revéd Hebronul, cartierul evreesc din Ierusalim, Safeth, și imi reamintesc șederea mea la Tiberiade, în acest oraș așa de desguș-

tător din cauza necurăteniei, când mersei să dorm într'o celulă a unei vechi bai lăsată în voia întâmplării. Israelitii de toate proveniențele păreau că și dau aci „rendez-vous“, în aceste dărâmături ce mărginesc lacul; aceștia erau veniți din Algeria, Rusia, Germania și din Polonia. Investmântați în haine lungi de pânză groasă adusă din țările din cari au emigrat, purtând bonete de blana, pălării vechi întoarse, sau fesuri negre, învăluiti în niște haine cu ciucuri, redingote împodobite cu cusături, sau cu un fel de rochi orientale strânse cu o încingătoare de lână, ei represintau un Ghetto universal unde se reuniau toate sordidele mizerii. Stăpâni ai micului oraș, fără nici o altă supraveghiere de cât a lor, tot-d'a-una amenințați de năvălirile «furilor militari» Arabi, expuși tuturor vexațiunilor musulmane, ei trăiau acolo, în metropola necurăteniei, printre vermină, în mijlocul sbărnăitului muștelor, în fața unui peisagiu admirabil, la marginea unui lac de care nu știau să se profite; n'am zărit de cât o singură barcă în care putea să intre abea trei persoane. Aceste sărmane ființe, far'de grijă de sine și contrastau într'atâta cu aceia pe cari i-am văzut în acest azil al bătrânilor, încât mă întrebam dacă erau de aceeași rasă și admiram minunile ce le poate îndeplini contactul civilizațiunei. În acest locaș, civilizațiunea e represintată de directorul, d. Weill, vechi intern al spitalelor noastre care, în ceia-ce privește igiena, nu tolerează nici o neglijență..... Remâi uimit și aproape recunoscător de acea curătenie de care nu prea se obicinuește în celelalte instituțiuni similare.

Salile care formează în acelaș timp, camera de fumat și salonul de conversație, primesc pe cei mai valizi în cursul zilei. Aci ei joacă table, partide de domino, și ast-fel trece vremea. Jocul de cărți nu se tolerează în nici un chip; e cel mai bun mijloc de a împiedica certurile..... În aceste camere se strâng mai mulți pensionari și discută animat; afară vremea e urită, recoroasă, cu o ploae mărunță, și ast-fel ei stau la adăpost, la caldura, neputând profita de libertatea care e regula acestui locaș. În fie-care zi, porțile sunt deschise de la opt ore dimineata până la opt ore seara: ese cine vrea; ospitalitatea și captivitatea sunt două cuvinte cu semnificare cu totul deosebită; se știe în ce direcție ei se îndreapta și nu li se refuză nici o-dată autorisațiunea de a prelungi absența lor, bine înțeles, când se crede că nici un inconvenient nu poate resulta pentru bătrâni. Aci totul e părintesc; nu voi exagera zicând că s'au opintit de a se constitui aci viața de

familie, ceia ce nu e tocmai ușor de îndeplinit. Mai e o capela comună la trei case; obligatu-i-au oare cu stăruință la servicii religioase? n'am pus această întrebare, dar cred că aci nu se ignoră proverbul rusesc care zice: «cine-va poate trăi fără tata și fără mamă, dar nu poate trăi fără D-zeu.»

Când trecui prin sala de mâncare, se pregăti tacâmurile pentru ora prânzului. Aci nu's farfurii sau pahare de cositor, ca pentru cei incurabili a căror lipsă de abilitate și neorânduiala mișcărilor, îi condamnă la întrebuintarea obiectelor puțin fragile: ci vase de porcelan, pahare de cristal, etc. In fața fie-cărui loc se puse câte o carafă mică cu o jumătate litră de vin înveselitor, care e consumația de zi; am observat, fără să mă mir, că sticlele cu apă sunt rare..... Vineri seară, la ora când începe odihna zilei consfințite, bătrânele și bătrânii se întrec care mai de care să aprinză cele șapte lumini în venerațiunea cuvântului lui D-zeu care, în Exodiu, a zis lui Moise: «Vei aprinde șapte candel.....»

Distribuirea așezământului a fost așa de bine rânduită, că fie care bătrân își are odaia lui, o retragere în care el singur e stăpân; aci se gândește el în tihnă și se odibnește în liniște, fără ca cine-va să aibă dreptul de a veni să'l turbure.

Aceasta e ceva inapreciabil și constituie o bine-facere de cea dintâia ordine. Sunt plăcute aceste odăi arangiate cu masă, fotoliu, dulap și scaunel; pe lângă astea se mai afla o sobă de încălzit, un clopoțel electric ce corespunde cu o tablă așezată într'un «couloir» unde zi și noapte sunt în permanență fetele de serviciu; un bec de gaz aprins pe din afară și asigurat pe dinăuntru printr'un cristal boltit, da lumina necesară; fie-care pat e împodobit cu două pernițe. Aceste odăi sunt arangiate ast-fel, ca bătrânul să'și sfârșească aci restul zilelor în plăceri, pe cari nu le a cunoscut în toată viața sa; și când fui condus într'o odăie specială în cari își făceau rugăciunile și se spalau pe mâini cu toți laolaltă, am rămas uimit de această..... Patru-zeci de odăi pentru bărbați, patru-zeci pentru femei și șese odăi cu câte două paturi pentru menajii, sunt pentru acești «Philemon» și acești «Baucis» ai săraciei, cari au îmbătrânit la o laltă, au suferit împreună și voesc, să moară unul alături de cel l'alt. Intredes. Întruna din uși: bătrâna femeie doarme dusă pe un fotoliu, ear bătrânul, soțul e merge pe vârful degetelor pentru a nu o deștepta din somn.

(Va urma).

Trad: **Ego.**

R. PERL

LEGATORIA DE CARȚI

10, STRADA BISERICA ENI, 10.

BUCURESCI

Esecută ori-ce lucrări de Legătoria, Papeteria, Galanteria și Cartonage, asemenea efectuează registre de Comptabilitate, Cărți de Bibliotecă, Paspaturi și Rame pentru Cadre de ori-ee mărimi cu cele mai moderate prețuri.

COLECȚIUNEA ANULUI I

„REVISTEI ISRAELITE“

Un volum de peste 800 pagini, conținând articole privitoare la situațiunea israeliților din țară și străinătate studii și dări de seamă literare, varietăți, etc. etc. Se vinde la redacțiunea Revistei cu prețul de 12 l. n. A se adresa : Str. Mircea-Vodă No. 12.

Un tânăr dispunând de câte-va ore libere, poate primi o meditație de clasele primare și liceale.

A se adresa la redacția acestei reviste sub numele *Xanophon*.

Iosef Kaufmann.—Piatra N.—Deposit de Dorna, brânzetură variată de munte, brânză de Broșteni, etc. En gros & en detail.—Prețuri foarte eftine.

A P E L

O familie din București, care altă dată se bucura de multă considerație, reîntorcându-se din streinătate se află într'o stare de plâns. Capul acestei familii, un om cunoscut în piața comercială și a găsit zilele aste o ocupație bine retribuită, însă nu poate intra în exercițiul funcțiunii, de oare-ce e lipsit de haine cuvicioase și de bani cu cari să plătească chiria casei pentru un timp scurt. Apelăm la coreligionarii noștri și îi rugăm să dea o mână de ajutor acestor nenorociți; *or-ce ofrandă*, în bani sau haine va fi cu mare mulțumire și recunoștință primită de administrația acestei Reviste.

A apărut: **Manual de Gramatica Limbei Ebraice**, cu de prindere pentru aplicarea regulilor de *Lazăr Casvan*.

Publicat de Societatea pentru cărți didactice Israelito-Române.

Un volum de 130 pagini (7 coale în 8° plus 1¹/₂ coale pentru conjugarea verbelor). Se găsește de vânzare la autor, *Str. Mircea-Vodă No. 17* cu prețul de 1 leu 50, Librarilor se acordă un rabat de 15°/₁₀.

Les Juifs Français devant l'opinion par *Léonce Reynaud*, ancien tresorier payeur general. Paris, 448 pg. Prix 3 fr. 50. S'adresser: Rue de la Chaussée-d'Antin, 23, Paris.

Dicționar German-Român, de *L. Șăineanu* Prețul 6 l. n.

A apărut: **Catechismul elementar al Religiei Mosaice** de *Iulius Geiger*. Prețul 60 bani exemplarul.

I. ELIAS licențiat în drept dă consultațiuni asupra orî-ce fel de procese civile, comerciale și penale, și se însărcinează cu executarea afacerilor de natura acestora.

Adresa: Calea Moșilor, Biroul Fermo.